

1. Липівський В. В. Поняття та правова природа прокурорського нагляду. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 165-169.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Дараган В. В., Карповський С. В., Копилов Е. В. Стан та перспективи розвитку підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування у закладах вищої освіти МВС України. *Topical aspects of social science disciplines and innovative methods and technologies of their learning and teaching: scientific monograph*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 40-53.
4. Копилов Е. В. Щодо питання значення прокурорського нагляду за здійсненням оперативно-розшукової діяльності підрозділами національної поліції України в умовах воєнного стану. *Colloquium-journal*. 2023. № 10 (169). С. 43-46.
5. Копилов Е. В. Деякі аспекти здійснення прокурорського нагляду за проведенням оперативно-розшукової діяльності підрозділами кримінальної поліції України в умовах воєнного стану. *Colloquium-journal*. 2023. № 17 (176). С. 33-37.

Вячеслав КЛЕШНЯ
аспірант
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ РОЗКРАДАННЮ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Паливно-енергетичний комплекс (далі – ПЕК) – одна з найважливіших структурних складових економіки України, ключовий фактор забезпечення життєдіяльності держави. Для реалізації економічної безпеки України, її енергетичної незалежності, стабільного забезпечення країни енергоресурсами необхідна науково обґрунтована, дієва політика і стратегія держави [1, с. 212].

Сучасний стан протидії розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів характеризується значним зростанням злочинних посягань, що заподіюють не тільки значну втрату бюджетних коштів, а й призводять до послаблення обороноздатності країни.

Процеси становлення та розвитку правової держави неможливі без формування і розробки дієвих правових важелів впливу на суспільно небезпечні явища, які тягнуть за собою настання юридичних наслідків [2].

Одним із дієвих способів досягнення такої мети є удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності як Національної поліції України загалом, так і її підрозділів зокрема. З огляду на це актуальним є вироблення та надання пропозицій щодо вдосконалення правового забезпечення оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Процес становлення демократичної держави тісно пов'язаний з удосконаленням чинного законодавства, що регулює відносини у сфері економічної безпеки. Особливе місце щодо захисту економічної безпеки відведено правоохоронним органам України, насамперед підрозділам Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України як провідного елемента державного контролю у сфері внутрішніх національних економічних інтересів. Однак для ефективної протидії економічній злочинності необхідна досконала нормативно-правова база, що забезпечить виконання Департаментом стратегічних розслідувань Національної поліції України усіх поставлених державою завдань.

У своїй діяльності ДСР керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, ухваленими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України [3].

Як показали результати дослідження, правовою основою діяльності підрозділів

Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України щодо оперативно-розшукової протидії розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів є Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України, закони України про оперативно-розшукову діяльність та Національну поліцію.

Для визначення шляхів удосконалення правових засад оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів насамперед необхідно встановити наявні прогалини наявної нормативно-правової бази, яка забезпечує діяльність щодо оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції кримінальним правопорушенням, зокрема, пов'язаним з сферою публічних закупівель.

З метою виявлення наявних прогалин, а також визначення шляхів удосконалення системи **правового забезпечення** оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів пропонуємо здійснити порівняльний аналіз наукових доробок авторів з чинними на сьогодні нормативними актами на предмет нормативного забезпечення вирішення проблемних питань, на яких автори робили акцент у проведених раніше дослідженнях.

Аналіз нормативно-правових актів, які становлять правові засади оперативно-розшукової протидії злочинам, дозволив М. Брильову розробити деякі пропозиції і рекомендації, спрямовані на удосконалення нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової протидії злочинам, пов'язаним з розкраданням бюджетних коштів під час будівництва, ремонту та експлуатації автомобільних доріг, зокрема:

а) у п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» після слів «які сприяють вчиненню злочинів» доповнити словами «та вжиття заходів щодо їх усунення»;

б) доповнити Закон України «Про Національну поліцію» окремою статтею «Права поліції», в якій необхідно викласти чіткий перелік прав працівників поліції, зокрема щодо протидії злочинам у сфері економіки;

в) доповнити положення Розділу VII Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 05.05.2016 № 07, оперативно-розшуковим заходом «Перевірка фінансово-господарської діяльності»;

г) ухвалення на відомчому рівні наказу Національної поліції України щодо критеріїв оцінки діяльності підрозділів Департаменту захисту економіки Національної поліції України з протидії корупції та кримінальним правопорушенням у сфері економіки [4].

Погоджуючись із позицією автора щодо доцільності запровадження вказаних змін, треба зазначити, що жодну із запропонованих автором норм не було ухвалено. При цьому, на сьогодні функції з оперативно-розшукової протидії кримінальним правопорушенням у бюджетній сфері в системі підрозділів Національної поліції України виконують підрозділи стратегічних розслідувань, а тому на сьогодні на відомчому рівні є необхідність ухвалення наказу Національної поліції України щодо критеріїв оцінки діяльності підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України з протидії корупції та кримінальним правопорушенням у сфері економіки.

За основу вказаного нормативного акта можна взяти розроблений та запропонований М. Брильовим проект наказу Національної поліції України «Про затвердження критеріїв оцінки діяльності підрозділів Департаменту захисту економіки Національної поліції України з протидії корупції та кримінальним правопорушенням у сфері економіки» [4].

В. Дараган, аналізуючи нормативно-правові акти, які утворюють правові засади оперативно-розшукової протидії злочинам, надав деякі пропозиції і рекомендації, спрямовані на вдосконалення нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель підрозділами кримінальної поліції, зокрема:

1) в Законах України «Про Національну поліцію» та «Про оперативно-розшукову діяльність» необхідно передбачити право на отримання інформації відповідно до запиту у справах, що перебувають у провадженні підрозділів Національної поліції відносно злочинів, що готуються або вчинені;

2) з метою врегулювання проблеми, пов'язаної з відмовою у наданні інформації на запит підрозділу Національної поліції або пасивним ставленням до виконання такого запиту, необхідно доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення ст. 185¹³ «Перешкоджання проведенню перевірки, експертизи або здійсненню інших дій, передбачених законодавством» положенням такого змісту: «Перешкоджання уповноваженій посадовій особі державного органу у проведенні перевірки, експертизи, в отриманні доступу до

інформаційних систем і баз даних або в здійсненні інших дій, передбачених законодавством, або створення умов, що перешкоджають їх проведенню, – тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

3) внесення змін до положень Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 05.05.2016 № 07, щодо включення до заходів оперативного (ініціативного) пошуку заходу «проведення перевірки фінансово-господарської діяльності підприємств»;

4) з метою врегулювання питання проведення перевірки фінансово-господарської діяльності підприємств підрозділами захисту економіки Національної поліції України необхідно постановою Кабінету Міністрів України затвердити «Інструкцію про порядок проведення працівниками підрозділів Національної поліції України перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю»;

5) з метою посилення відповідальності за навмисні порушення законодавства у сфері державних закупівель пропонується доповнити Кримінальний кодекс України ст. 210-1 «Порушення особами, які входять до складу тендерного комітету, або уповноваженою особою законодавства про здійснення державних (публічних) закупівель» [5].

Цілком погоджуючись із позицією автора щодо доцільності запровадження вказаних змін, треба зазначити, що жодну із запропонованих автором норм не було ухвалено. При цьому треба зазначити, що на сьогодні законодавство щодо здійснення публічних закупівель зазнало окремих змін, зокрема із законодавства було вилучено поняття «тендерний комітет», а тому запропоновані автором зміни до Кримінального кодексу України потребують корегування.

Зокрема, з урахуванням результатів дослідження В. В. Дарагана [5] та змін в Законі України «Про публічні закупівлі» пропонуємо доповнити Кримінальний кодекс України статтею 210-1 «Порушення уповноваженою особою законодавства про здійснення публічних закупівель» такого змісту:

«1. Умисне порушення уповноваженою особою законодавства про здійснення публічних закупівель під час проведення публічної закупівлі, якщо такими діями було завдано значну матеріальну шкоду».

– караються обмеженням волі на строк від одного до чотирьох років або позбавленням волі на строк від одного до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю із конфіскацією майна.

2. Ті самі діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони завдали великої матеріальної шкоди.

– караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю із конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, якщо вони вчинені організованою групою або якщо вони завдали особливо великої матеріальної шкоди.

– караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю із конфіскацією майна.

Примітка 1. Значною матеріальною шкодою, відповідно до цієї статті вважається сума, що в двадцять разів і більше перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

2. Відповідно до цієї статті матеріальна шкода вважається великою, якщо вона у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а особливо великою – така, що у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян».

Підсумовуючи викладене, можна зробити такі висновки:

1. Систему правового забезпечення оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції розкраданню бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів становлять:

- 1) закони України:
 - а) Кримінальний кодекс України;
 - б) Кримінальний процесуальний кодекс України;
 - в) Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»;
 - г) Закон України «Про Національну поліцію»;
- 2) підзаконні нормативно-правові акти.

2. З метою удосконалення правових засад оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції розкраданню бюджетних коштів під час проведення

закупівель паливно-мастильних матеріалів необхідно внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема доповнити Кримінальний кодекс України ст. 210-1 «Порушення уповноваженою особою законодавства про здійснення публічних закупівель».

1. Фінчук В. В. Організована злочинна діяльність у паливно-енергетичному комплексі (ПЕК) України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 212-215.
2. Кудінов С. С. Шляхи удосконалення правового регулювання забезпечення Службою безпеки України антитерористичної безпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/2/45.pdf>.
3. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 р. № 1077.
4. Брильов М. О. Оперативно-розшукова протидія злочинам, пов'язаним з розкраданням бюджетних коштів під час будівництва, ремонту та експлуатації автомобільних доріг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2017. 19 с.
5. Дараган В. В. Теоретико-прикладні засади оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель кримінальною поліцією: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2018. 40 с.

Владислав ЦУКАНОВ

ад'юнкт кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

**ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ
СФЕРИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ**

Діяльність з оперативного обслуговування є своєрідною інформаційною базою для виявлення, розслідування та превенції кримінальних правопорушень у сфері економіки, оскільки оперативно-розшукова діяльність має випереджальний, наступальний характер, особливий, переважно негласний інструментарій. З огляду на це завжди виникає потреба заздалегідь формувати основу для виконання майбутніх завдань і цьому сприяє розвиток такого напрямку діяльності оперативних підрозділів, як оперативне обслуговування [1, с. 277-278].

Нормативні акти МВС України не містять положень, що чітко визначають змістову сутність цього оперативно-розшукового інституту, його мету, завдання та місце в системі діяльності оперативно-розшукових підрозділів щодо протидії злочинності, а це в свою чергу впливає на практику її здійснення, яка здебільшого залежить від суб'єктивного ставлення до неї як рядових працівників, так і керівників оперативних підрозділів [2, с. 75].

У системі відомих нормативно-правових актів з питань оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів ОВС України вперше почали використовувати поняття «оперативне обслуговування» в 2012 році з ухваленням Інструкції про організацію роботи за оперативно-розшуковими справами та справами контрольного провадження оперативними підрозділами органів внутрішніх справ, яка була затверджена наказом МВС України від 17.12.2012 року № 7. Після цього в 2016 році наказом МВС України від 05.05.2016 р. № 7 було затверджено Інструкцію про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України, в якій у розділі VI було визначено чинний на сьогодні порядок здійснення оперативного обслуговування.

Правове забезпечення оперативного обслуговування кримінальною поліцією сфери публічних закупівель прямо пов'язане нормативним забезпеченням діяльності підрозділів Національної поліції, на які покладені функції протидії економічній злочинності.

На сьогодні до структури підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України входять такі підрозділи:

- Департамент карного розшуку та відповідні управління (відділи) карного розшуку при ГУНП в областях;
- Департамент міграційної поліції та відповідні управління (відділи) міграційної поліції при ГУНП в областях;
- Департамент оперативної служби та відповідні управління (відділи) оперативної служби при ГУНП в областях;